

VERSILO

2007 RUGSĖJIS * KAINA 9⁴⁰ Lt

VEKTORIAI ŠIŲ DIENŲ
JŲ DARBAS - ATSPĖTI, KA
PIRKSIME PO DEŠIMTMEČIO ŠAMĀNAI

KLASE

VŽ PRENUMERATORIAMS PLATINAMA NEMOKAMAI

TEMA

TERRORAS

LIETUVOJE

MŪSŲ KOMPLEKSŲ
ĮKAITAI - MŪSŲ
VAIKAI

KELIONĖS

**KOSTA
RIKA**
TURTUOLIUS
TRAUKIANTIS
KRANTAS

VISUOMENĖ

**ŽUDANTIS
PAPRASTUMAS**
KUO SUDĖTINGESNĖ KARO
TECHNOLOGIJA, TUO
PAPRASCIAU ŽUDOMA

ISTORIJA

**SUMUŠTI
MASKVENAI**

ORŠOS MŪŠIS:
LIETUVIŲ PERGALĖ,
APIE KURIĄ PAMIRŠOME

9 771648 1637408

Paklauskite, kaip auga ryžiai **LAOSE***

Kad ir kaip ten būtų, klišės apie šalis egzistuoja. Kas žiūri palydovinę televiziją, tas žino, kad Malaizija – tikroji Azija (angl. „Malaysia – truly Asia“). Kinija – pigių prekių šalis. O į Tailandą važiuoja tik sekso turistai. Bet yra vietų, kurių pavadinimas nekelia jokių asociacijų. Pavyzdžiui, Laosas. Kol keliauji ir atrandi.

* *Tęsinys. Pradžia: „Verslo klasė“ Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8*

JURGA
RAGUCKAITĖ

IŠ LAOSO
MARIJAUS ŠLAUSTO,
JURGOS RAGUCKAITĖS NUOTRAUKOS

 GYVENIMAS ANT VANDENS.

INFO

TRUMPAI APIE LAOSĄ:

- * Laose, kurio teritorija didesnė už Didžiosios Britanijos, šiuo metu gyvena apie 6,5 milijono žmonių.
- * Laosas – tautų ir kalbų katalas. Patys laosiečiai pagal aukštį, kuriame jie gyvena, save priskiria vienai iš keturių kategorijų. Pusė visų gyventojų yra etniniai lao, gyvenantys žemumose. Apie 20 procentų – gentys, artimos etniniams Tailando gyventojams. Kiti yra kalvose ir priekalnėse gyvenantys malajų ar khmerų palikuonys. Likę – lao soung gyvena aukščiau

nei 1.000 metrų virš jūros lygio ir kilę iš kadais čia atklydusių Tibeto, Kinijos ir Birmos genčių.

- * Šalyje gajus tikėjimas dvasiomis ir gamtos jėgomis. Pavyzdžiui, vienos iš tautų namuose reikėtų vengti suploti rankomis – įžeisi namų dvasią. Kad ją nuramintų, šeima turėtų aukoti buivolą, o tai daugumai neturtingų šeimų reikštų badą.

- * 100 dolerių per mėnesį gaunantis pajamas laosietis jau gali būti priskiriamas vidurinei klasei.

- * Laosietės kas dieną nešioja juodus austinius sijonus

phaa nung, dengiančius kojas žemiau kauliukų. Tai plonytės drobės gabalas (per šventes puošiasi šilkiniais), juosiamas aplink strėnas ir užkišamas ties liemeniu.

- * Todėl ant motorolerio ir dviračio keleivių sėdynių laosietės sėdi šonu.

- * *Lao-lao* – vietinis fermentuotas ryžių vynas, laikomas molinėse puodynėse ir geriamas per ilgus (iki metro ilgio) raudonus šiaudelius. Tai socialinis reiškinys tarp vyrų: jie susėda ratu, puodynę pasistato į vidurį ir draugiškai siurbčioja. Skonis panašus į japonišką sakę arba labai silpną mūsišką samanę.

GEGUŽĖS 3 DIENĄ KELIAS STAIGA BAIGIASI RAUDONU KRYŽIUMI, išpurkštu tiesiai ant asfalto. Toliau stovi du mediniai pasieniečių kioskai. Kambodžos pusėje muitininkas pavarto belgės Veroni pasą, užrašo, kad ši palieka šalį. Tada klausia, kur yra Belgija. Patikrina sąrašus. Delsia. Veroni susipranta. Ji tiesia dvidešimties dolerių banknotą ir gauna 19 gražos. Laoso pusėje scena kartojasi.

– Sakykite, už ką šitie mokesčiai? – galantiškai bando teirautis britas Danielis, lyg pratešdamas pokalbį džentelmenų klube. Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos pareigūnas nieko nesako, tik tingiai spragteli metalinio portfelio užraktu paslėpdamas žaliuosius.

Kultūros palikimas

Iš karto už pasieniečių buveinės driekiasi geltonas skysto purvo kelias, kai kur nutėkštąs giliomis balomis. Abipus jo – po naktinio lietaus garuojančios džiunglės. Aitrios saulės niekas neužstoja, todėl kiekvienas žalumos atspalvis ryškus. Įsivaizduoju, kad tuoj tuoj pamatysiu laukinį raganosį, kurių Laose, priešingai nei Kambodžoje, Vietname ar Tailande, dar turėtų būti. Ir tada tarp pilkšvų medžių kamienų džiunglių gilumoje mes pamatome išmiuotuosius, ieškikliais braukiančius žemę.

– Šitie į klausimą „kaip gyveni“, tikriausiai atsako „vis dar dirbu“, – nelinksmi burbteli Danielis. Jau tie britai.

PRAMINĖME JUOS
VIRŠININKAIS.

→ VEDLIAI TEMPIA VALTĮ | KONG LO URVA.

↑ SIJONUOTOS LAOSIETĖS ANT DVIRAČIO.

Mano knygoje parašyta, kad aštuntajame dešimtmetyje Laosas tampa slaptu mūšio tarp kapitalistų amerikiečių ir komunistų vietnamiečių lauku. Ženevos konvencija pripažinusios Laoso neutralitetą, abi pusės į šalį numeta beveik 2 milijonus tonų bombų. Tai yra maždaug po pusę tonos kiekvienam vyrui, moteriai ir vaikui, tuo metu gyvenusiems Laose. Išradingoji JAV administracija, apeidama susitarimą, savo centrinės žvalgybos agentus infiltruoja kaip užsienio pagalbos teikėjus, oro pajėgų kariškius aprengia civilių drabužiais ir visą slaptą karą pavadina „Kitu teatru“.

Daug Pietryčių Azijoje tokio „Vakarų civilizacijos“ palikimo, sproginėjančio visa „kultūringa“ galia ir kiekvienais metais nusinešančio niekuo dėtų žmonių gyvybių. Nutilę susėdame į mūsų laukiantį *song taew* – mikroautobusų kiaurais šonais ir langais, su dviem ilgais geležiniais suolais, ir valandą kratomės iki valties, kad ši perkeltų mus į Si Phan Don, Mekongo upės stebuklą.

Kur upė nuneša laiką

Antra diena Mekongo upės Don Det saloje. „Mamos ir tėčio“ (8 Lt kambarys) verandoje vėjo gūsis judina mano hamaką. Laikas čia yra klampus ir amžinas ne nuo „Beer Lao“ (Mariaus autoritetinga nuomone – geriausio alaus Pietryčių Azijoje, gal net pasaulyje), bet dėl ramaus gyvenimo džiaugsmo. Tingi diskusija su pasi tarp trijų *Homo Hamakiens*. Šį kartą – apie Aldouso Huxley „Drašų naują gyvenimą“. Japonė Mizuko juodai dažosi blakstienas.

↑ MOTORIZUOTAS BUDISTŲ VIENUOLIS.

Dabar Pietų Laose – sausojo sezono pabaiga. Mekongo vaga dar nyslūgusi ir atidengusi gausybę žemės kauburių. Iš čia laosietiškas pavadinimas Si Phan Don – keturi tūkstančiai salų. Kai kurios iš jų, kaip mūsų šalies, yra didelės ir apgyvendintos, kitos – tik mažos smėlio ir mangrovių kepurės. Prasidėjus liūčių sezonui, keturių su puse tūkstančių kilometrų ilgio Azijos gyvybės arterija ties šia vieta patvinsta iki 14 km pločio ir yra plačiausia nuo Tibeto plynaukštės, kur prasideda, iki pat Pietų Kinijos jūros, kur baigiasi.

Čia niekas, į ką verta kreipti dėmesį, regis, nevyksta. Mintys teka tolyn su Mekongu į nerūpimus užribius. Dar viena tokia diena, ir norėsiu likti tarp vietinių gyventojų. O jiems gyvenimas

prie upės yra toks savaime nesudėtingas reikalas, kurį vertina kaip džiuginantį nuolatinį priešasties ir pasekmės vyksmą. Jie, kaip ir dauguma laosiečių, – Teravados mokyklos budistai. Besirūpinantys aplinka tiek, kiek reikia karmai. Nė labai susidomėję ateitimi ir nejučiantys abejonių. Sakantys, kad per daug dirbti kenkia smegenims. Rytais valantys dantis Mekonge, gaudantys žuvis, auginantys ryžius ir mangus. Vengiantys bet kokio streso, nebent veikla keltų džiaugsmą. Gyvenantys beveik be elektros (keletą valandų per parą iš vietinio generatoriaus), be televizorių ir telefonų.

Vakar mane ką tik atvykusią į salą juodakasė žvitra Mama susėmė į glėbį.

↓ NEKILNOJOMASIS TURTAS LAOSE.

↑ DANTIS RYTAIS VALAUSI MEKONGE. ↑ KLAUSYTIS, KAIP RYŽIAI AUGA.

– Man labai patinkat, todėl aš turiu jums kambarį ir šalto „Beer Lao“! – iš tolo šypsosi raudonomis nuo betelinių pipirų lūpomis. Mariaus ir Danielio daugiau įtikinėti nereikia. Mažametis šeimininkės sūnus suplėšo keletą žolės stiebų, lėkšteje prispaudžia juos akmenukais, įdeda plastmasinę mėlyną žuvį ir siūlo mums. Kaip vietinės salotas. Įsitraukiu į jo žaidimą ir prašau dar vieno užkandžio. Jis paduoda keletą sukryžiuotų pagaliukų. Čia – džiovinta mėsa. Ir krykštauja.

Vakare šeimyniškai sėdime verandoje virš upės, už didelio stalo. Gauname keptų žuvų. Iš Mekongo pakyla spiečiai mašalų, lekia į žvakės šviesą. Mama, pasėmusi upės vandens į polietileninį maišelį, pakabina jį virš žvakės. Vabz-

džiai kažkodėl tuntais lenda ir prigeria.

Mediniame savo kambaryje kruopščiai apsi-kamšau tinkleliu nuo uodų. Užmigdama prisimenu skaičius, kad prancūzų kolonistai kažkada apibūdino Indokinijos žmones: „Vietnamiečiai ryžius sodina, khmerai žiūri, kaip jie auga, o Lao žmonės jų augimo klausosi.“

Judu, vadinasi, esu

Prisiverčiu išvažiuoti iš Mekongo-Letos glėbio. Po trijų savaičių turiu pasiekti šiaurės vakarus, ten kelioms dienoms apsigyvensiu medžiuose Bokeo nacionaliniame parke. Šalyje, kurios plotas kiek didesnis už Didžiosios Britanijos, keliauti nėra paprasta. Judi lėtai ir gali pradėti pyk-

ti, jeigu manai, kad transporto sistema Laose yra logišku žmogaus pastangų kūrinys.

Keliauti *song taew* reikia pamėgti, kitaip kankinsiesi. Tai nėra tipiška keleivinė priemonė, jau greičiau atsitiktinė sėkmė, nepavaldi laikui, fizikos dėsniams ir žmonių planams. Todėl, jeigu keliauji Laose, geriausia nusiraminti tiek, kad susidomėjimu aplinka priartėtų maždaug tarp jūrų agurko ir pilkųjų samanų būsenos.

Nesvarbu, kad keliais remiesi į prieš tave sėdintįjį. Nesvarbu, kad tarp jūsų dar būna ryžių maišų, puodų, dėžių su gyvomis žuvimis, vaikų ir kažkokių ryšulių. Ar rūpi, kad stojate prie kiekvieno kaimo, o ten tie ryšuliai ir dėžės yra

↑ SKRYDIS VIRŠ DŽIUNGLIŲ METALINIU KABELIU.

↑ LENTA ANT VALTIES - KELTAS. AUTOMOBILIS IŠ DEŠINĖS - SONG TAEW.

↑ TABAKO PERTRAUKĖLĖ.

iškraunami ir vėl prikraunami kitų? Ir pagaliau neįdomu, kad keleiviai miega virsdami ant šalia esančiųjų, nuolatos kalba, juokiasi, stabčioja parūkyti, pavalgyti ir į nubėgti tualetą.

Beje, keliaujančius laosiečius dažnai pykina. Gal todėl, kad automobilis krato, staigiai suka, leidžiasi ir vėl kyla – kalnai ir plynaukštės sudaro apie 70 procentų Laoso teritorijos. Tas blogumas vyksta prie pat tavęs ir trunka ilgai, nes 100 kilometrų važiuojame penkias valandas. Šiandien atiduodu paskutinę iš savo šaltmetinių „Fisherman’s friend“ pastilių, bet pamirštu pasakyti, kad nereikia nuryti, taigi leisgyvei moteriškei ji nepadeda.

Į *song taew* įlipa senas budistų vienuolis. Visų moterų paprašoma susėsti ant suolo vienoje pusėje, o vyrų – vienuolio pusėje. Primerktomis akimis stebiu, kaip iš begalinių oranžinio apdaro klosčių jis traukia pinigus. Mūsų kontrolierė gražą ir bilieta vienuoliui atiduoda per kitą vyrą. Kad net hipotetinės sąlyčio pagundos nebūtų. Tiesa, kai vienuolis išlipa, visi vėl susėda kaip kam patinka.

Pradedame kilti į kalną, ir kontrolierė iš po suolo ištraukia kekę bananų. Automobilis visas džeržgia ir vos velkasi. Aš pradėdau manyti, kad likusias porą valandų reiks eiti pėsčiomis. Ji at-

plėšia bananą, kelia, užsimoja ir meta į krūmus. Už kilometro ritualą pakartoja. Automobilis kaukia įveikdamas dar vieną staigų posūkį. Taip ji išsvaido visus bananus. Matyt, vietiniams gamtos gaivalams, kad jos vyras vairuotojas sėkmingai į kalnus užvažiuotų. Sunku būtų patikėti, kad toks kledaras gali judėti be magiškų jėgų pagalbos.

Per žemės įščias

Vidurio Laose, Ban Na Hin kaime, imu moterėlę ir neriu arčiau prie Laoso gamtos stebuklų. Keliautojai žino – nėra malonesnio jausmo nei manyti, kad, ko gero, esi pirmas vietinių pamatytas užsienietis. O laosiečiai tokie geraširdžiai, mandagūs ir šviesūs, kad tas jausmas manęs nepaleidžia nuo pat šalies sienos.

„Sabaidy-y-y!“ – kai lekiu pro šalį, šaukia vaikams šiaudinių trobelių prieigose, atsitraukę nuo žašų, šunų ir juodų paršelių.

„Sabaidy!“ – pakelia ranką vėjo nugairinti lėtų sunkvežimių vairuotojai, keliaudami į Kiniją su nelegaliu medienos krovinium.

„Sabaidy, sabaidy!“ – oriai linkčioja ant nugaros krepšius nešdamos sijonuotos laosietės.

Aš taip pat sveikinuosi su kiekvienu sutiktu ir esu apdovanojama plačia šypsena. Šalyje gyvena

apie šimtą etninių grupių, dažna jų turi savo kalbą. Tačiau „sabaidy“ yra daugiau nei pasisveikinimas oficialiaja kalba. Tai požiūris į kitą asmenį.

Pagaliau pasiekiu milžiniškąjį Kong Lo urvą. Šis kalkakmenio darinys yra niūraus kalno viduje, vienoje jo pusėje paslėptas už akvamarinio

nio ežero ir 7 kilometrais požemine upe sujungtas su slėniu kitoje kalno pusėje.

Vietiniame paupio kaime reikia išsinuomoti valtį, kitaip urvo kirsti neįmanoma – upė negili, bet srauni. Kaimo vyriausiasis šėpia dantis, suprask, jam juokinga, kai sakau, kad nereikia man vedlių, patys susitvarkysime. Ir gaunu tris. Dvidešimtmečiai, prie galvų guma prisitaisę galingus prožektorius. Maža to, kiekvienas savąjį jungia prie akumulatoriaus, o šį pritvirtina prie juosmens.

Tylėdami kertame ežerą. Jie moja man išlipti ir per akmenų keterą tempia valtį į urvo ryklę. Medinis laivas ilgas ir plokščias. Marius ir aš pasodinami į vidurį, lengviausias vedlys tupia į pradžią, du kiti – mums už nugaros. Tylėdami mus iria gilyn, pagaliau paleidžia variklį. Šviesos vis mažėja. Visi įjungiamo prožektorius. Pamačiau, kokia bevertė mano prie galvos pritaikoma „Silva“ – tik pasiklydęs spindulėlis, palyginti su vedlių įranga. Urvas išplatėja, vietomis iki šimto metrų, skliautai šauna į viršų. Iš visų pusių atsiveria dešimtys juodų koridorių, pilnų vandens. Pati būčiau susitvarkiusi?

Priekyje esantis vedlys apšviečia kliūtis, vidurinis rodo mums skliautus, o paskutinis – vairuoja. Mažas valtės motoras dirba beveik negirdimai. Užvertusi galvą žiūriu į susiraužiusias medžių šaknis, į sienomis sruvenančius šaltinius ir bedugnius plyšius lubose. Keista matyti išvirkščią kalną. Tarsi stebėtumei kažką prieš pat gimimą. Tarsi pats būtumei kažkur iššiose.

Jau valanda kaip plaukiame. Kelis kartus išlipame iš valtės, nes upė per sekli. Vedliai velka

valtį prieš srovę. Aš stoviu ant seklumos viduryje vagos ir matau, kaip tolsta šviesos, iš tamsos plėsdamos keistas pabaisas. Kraupu būtų likti. Be jokio kito garso – tik kliokiantis vanduo ir plakanti širdis.

Marius stato fotoaparata ant trikojo ir bando fotografuoti pamėkliškai žėrinčius stalaktitus. Jis išjungia blykstę, nutaiso atidarytą diafragmą visai minutei, abu išjungiamo žibintuvėlius. Klik. Ir... nieko. Nuotrauka juoda.

Natūralios šviesos čia nėra. Ji niekada nelietė lygių smėlio paplūdimių, neapšvietė vandens nugludintų uolinių kišenių, aštrių stalaktitų ir į žmonių veidus panašių iškyšulių. Neaušo virš akmeninių slėnių ir tūkstančius tonų sveriančio dangaus, kuris leidžiasi lyg palėpės stogas ir susilieja su žeme.

Akių vyzdžiai išsiplečia maksimaliai, bandydami rasti pažįstamų formų. Man atrodo, kad jeigu kas nors norėtų atsiskirti nuo visų, čia būtų tinkamiausia vieta. Lipu į akmeninę kalvą, tada leidžiuosi į slėnį. Čia nesimato prožektorių šviesos ir nesigirdi balsų, akimirksniu vėl išjungiu savo žibintuvėlį. Tamsa tokia gundomai sava. Ir paspartinu žingsnius iki valtės.

Pasiekiamo kitą pusę, vedliai persimeta keletu žodžių, jų balsai pagarsėja. Užsimerkiu, nes brėkstanti dienos šviesa urve kerta į smegenis. Išplaukiame į dieną, prisišvartuojame ir lipame į žemę. Džiugu širdy, kad čia – paukščiai, medžiai ir dangus.

O tada vedliai liepia sėstis į valtį. Reikia grįžti. Laimė, atgal judėsim pasroviui. Ir per visas seklumas srovė perneša. Grįžtame per ilgus dvidešimt minučių.

Gyvensiu ten, kur JŪRA, SMĖLIS IR VĖJAS.

Kasdien stebėsiu bundančias Kuršių marias.
Rytai gersiu kavą terasoje, vakarais mėgausiuosi židinio šiluma.
Grožėsiuosi raižiniais dekoruotu namo interjeru.
Gyvensiu taip, kaip visą laiką svajojau.

Trijų korpusų daugiabutis gyvenamasis namas Kuršių nerijoje.

Vilniuje: (8-5) 272 30 24, 8 618 55464
Kaune: (8-37) 37 34 25, 8 620 28686
Klaipėdoje: (8-46) 31 06 96, 8 610 07099
www.inreal.lt

in real
NEKILNOJAMASIS TURIZMAS

kelionės

Bokeo giesmės

Keliaujame per Laosą tris savaites. Autobusais, *song taew*, motoroleriais ir dviračiais. Vykstame kaimais, miestus kertame greitai. Todėl atrodo, kad Laose žmonių nedaug. Ir kad dauguma gyvena belanguose namuose iš bambukų vytelių. Kai važiuojame naktį – per tokių namų sienų tarpus matome šviečiančią ugnivietę, aplink ratu sėdinčius šeimynykščius. Dar net ne balanos gadyne.

Regis, Laose yra tik kalnų, krioklių, urvų ir miškų miškų. Kuo arčiau Kinijos, tuo labiau iškirstų. Bet mes sukame link šiaurės vakarų ir nuo Kinijos tolstame. Dieną mus lydi baltų drugelių pulkai, o naktį – jonvabalai.

Iš Huay Xay gyvenvietės pajudame į Bokeo nacionalinį parką. Visureigiu atvykstame į vietinį kaimą džunglių viduryje ir porą valandų kopiam į kalnus iki tikslo – projekto „Ten, kur gibonai“ (angl. „The Gibbon Experience“) veiksmo vietos.

– Saugumas pirmiausia, – pasukusi galvą pamatau į medį atsirėmusį besišypsantį Lao Soung jaunuolį. Jis vienas iš projekto narių.

Beveik atvykome. Dvi vietinės merginos ima saugos diržų komplektą ir rodo, kaip taisyklingai į jį įlipti, kaip suveržti šlaunis, kur turi būti apsauginis karabinas. Už dešimties minučių seguosi prie kabelio ir įsibėgėjusi pasileidžiu žemyn.

Trisdešimties metrų metalinis kabelis jungia platformą, nuo kurios atsispiriau, ir šimtametį medį. Jis auga žemai slėnyje. Skrieju kabeliu aukštai virš girios ir nusileidžiu į viršutinių medžio šakų skliaute įkurtą būstą Nr. 1. Jis yra keturiasdešimties metrų aukštyje, ir aš galiu apžvelgti mėlynus tolius. Didinga. Iš čia už kelių

minučių jau šimto metrų ilgio kabeliu virš atogrąžų girios skriesiu į medžio namą Nr. 2, jis bus mano prieglobstis tris dienas.

↑ LAOSO RAŠMENYS SUNKIAI ĮKANDAMI.

Viskas prasidėjo prieš keletą metų. Prancūzas Jefas sugalvoja planą, kaip apsaugoti bent jau dalį Bokeo nacionalinio parko nuo nelegalių medžiotojų ir medkirčių. Jis įkuria bendrovę, penkiuose šimtamečių medžių skliautuose surenčia namus. Sujungia namus medžiuose ir kelias medines saugumo stoteles kabeliais. Apmoko dviejų vietinių kaimų žmones, kaip kabeliais skrieti, įdarbina juos gidais, parko ir namų medžių prižiūrėtojais. Perka jų auginamas daržoves, ryžius ir mėsą. Ir pradeda laukti tokių, kurie norėtų pasiklausyti juodųjų gibonų giesmės ketvirtą valandą ryto, pagyventi maždaug tokia- me aukštyje, kokiame gyvena atogrąžų girių viršutinės lapijos gyvūnai, ir skrieti kabeliais taip, kaip šakomis sklendžia milžiniškos voverės.

Iš turistų uždirbtų pinigų mokami atlyginimai vietinių kaimų žmonėms. Sakoma, kad Bokeo parkas – vienintelis parkas Laose, kurio pri-

žiūrėtojams yra oficialiai mokama. Nors ir labai sumažėjus nelegalių medžioklių skaičiui, iš savo medžio naktį girdžiu šaudant toli slėnyje. Vienas iš parko prižiūrėtojų pasakoja, kad blogiausi yra ne kinai (kurie arba valgo viską, kas juda, arba iš visko, kas juda, gamina vaistus), bet vietinės valdžios pareigūnai, dienomis remiantys laukinių gyvūnų išsaugojimo idėją, o naktimis juos šaudantys.

Sutemus iš savo medžio viršaus žiūriu tolyn, į slėnį. Nėra šviesų, nėra žmonių, tik 123 tūkstančiai hektarų atogrąžų džunglių. Čiulbančių, svirpiančių, kaukiančių ir lojančių taip, kad norisi ausis užsikimšti. Kas sakė, kad laukinė gamta – bebalsė? Miegoti lendu po drobinu dangalu nuo uodų. Mano lova – tik čiuzinys ir keletas paklodžių ant grindų (dvidešimties metrų aukštyje – irgi grindys?). Name medyje yra net kriauklė, dujos, dušas ir tualetas. Naktį girdžiu, kaip kažkoks žvėris trinasi aplink, o paskui keistai kosėdamas nueina. Gerai, kad turiu medį, tokį galingą ir stiprų. Prisimenu Tolkienu miško elfus.

Kitą rytą, dar neišaušus, mane pažadina giesmė. Laikrodis rodo 4.30. Gūdi ir melodinga, ji prasideda giliai slėnyje ir artėja rūku. Vienam balsui pritaria kitas. Šiai porai pritaria antra, kol suskamba choras. Aukšti tonai nustelbia kitus džunglių garsus. Juodųjų gibonų giesmė skamba kaip *requiem* visam, ką sunaikino ir vis dar naikina žmogus.

Norėčiau kada nors grįžti į Laosą. Tik baisu, kad urvai bus apšviesti, džunglės iškirstos, gyvūnai suvalgyti ir daug daug turistų medžiuose pastatytuose nameliuose žiūrės „Draugus“.

PASAKOJIMO APIE KELIONĘ PIETRYČIŲ AZIJOJE TĖSINYS – KITUOSE „VERSLO KLASĖS“ NUMERIUOSE. KELIAUTOJAI INTERNETE: WWW.CRINGEL.COM/LAOS.

Įkvepiantis seminaras darbuotojams!

„Aš ir mano darbas“ su

Peep Vain

Antanas Zabulis, „Omnitel“ prezidentas:

„Peep Vain seminarai skirti žmonėms, keliantiems sau aukštus tikslus ir ieškantiems kelio jiems pasiekti“

Kaip surasti asmeninę motyvaciją savo darbe?
Kaip galiu aktyviau prisidėti prie įmonės gerovės?
Kaip būti geru komandos nariu ir ką tai duoda?

Atsakymus suraskite **spalio 3 d.**

„Le Meridien Villon“ centre, Vilniuje

viva persona
susitikimai, kurie įkvepia

www.vivapersona.lt Tel. 8 (5) 213 90 90